

LOVIISAN KORSHOLMENIN
SIENISELVITYS VUONNA 2016

Jere Salminen

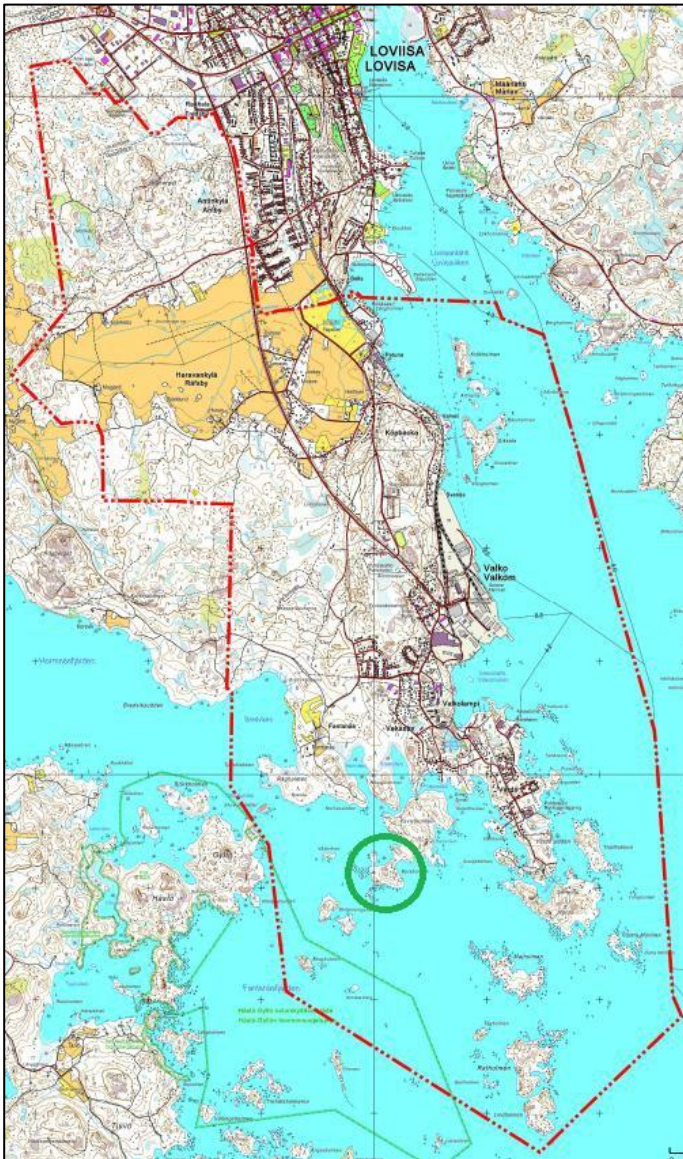
2016

Raportissa esitetään Loviisan Korsholmenissa vuonna 2016 tehdyn sieniselvityksen tulokset. Työn tavoitteena oli selvittää alueen suursienilajistoa. Kartoituksissa inventoitiin pääasiassa helttasieni- ja tattilajistoa, mutta myös kupusienistä ja erityisesti kääväkkäistä tehtiin havaintoja. Loviisan kaupunki tilasi työn Loviisan Harmaakallion, Haravankylän, Köpbackan ja Valkon sekä niihin rajautuvan saariston osayleiskaavaa varten.

Sieniselvitystä tehtiin kahtena päivänä, 19.8. ja 21.8. Yleisesti Loviisassa oli kartoitusaikana hyvä sienisatotilanne, mutta Korsholmenissa tilanne oli heikompi.

2 Selvitysalueen sijainti ja yleispiirteet

Korsholm sijaitsee Loviisan sisäsaaristossa entisen Pernajan kunnan alueella, välittömästi entisen Loviisan kaupungin rajan lounaispuolella (kuvat 1 ja 2). Korsholmen on entinen saari, joka on maanpinnan kohoamisen seurauksena yhtynyt Tavistholmeniin. Aluetta kutsutaan jäljempänä saareksi, vaikka tarkkaan ottaen se ei saari enää olekaan. Alueen pinta-ala on 7,8 hehtaaria, josta yli 95 % on metsää.

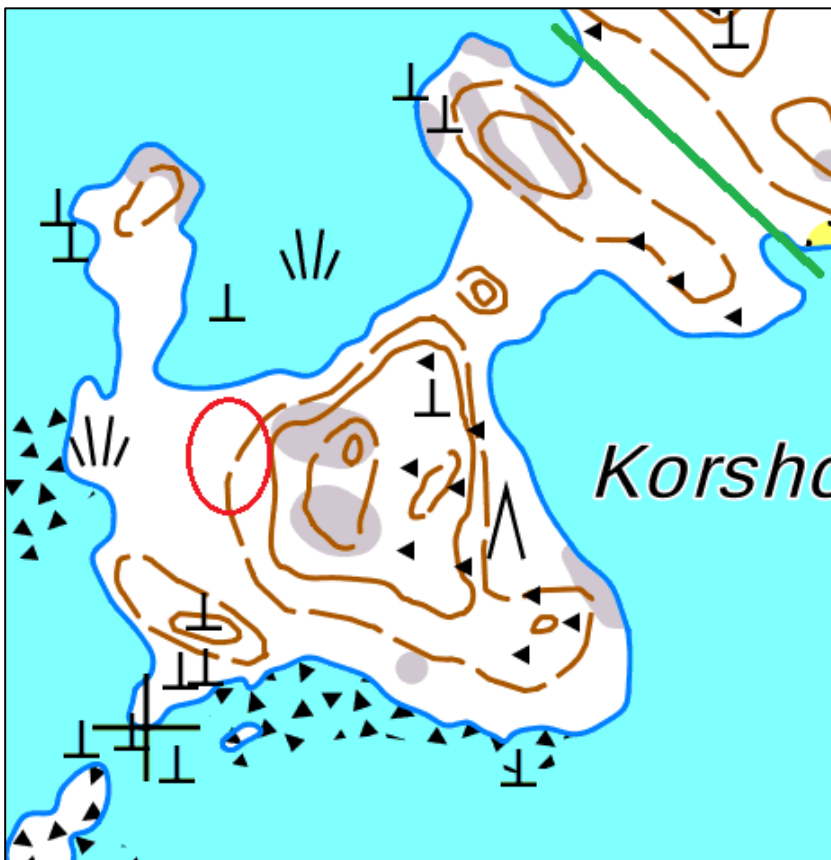
Kuva 1. Kaavan suunnittelualue ja selvitysalueen sijainti. Kaavaraja © Loviisan kaupunki.

Suurin osa Korsholmenista on luonnontilaista, runsaslahopuustoista metsää. Puusto on varsin vanhaa, arviolta monin paikoin yli 150-vuotiasta. Alueen keskiosa koostuu tuoreesta, kuusivaltaisesta kangasmetsästä. Kaakkois- ja lounaiskulmalla sekä pohjoisosassa kasvaa yhtenäisesti mäntyvaltaista kuivahkoa kangasta. Vanhoja ylispuumäntyjä tavataan kaikkialla saaren metsissä. Pienialaisemmin esiintyy kalliometsää sekä tuoretta ja kosteaa lehtoa. Lehtipuiden osuus on melko pieni, mutta länsirannan niityn ja ruovikon itäpuolisessa lehdossa ja lehtomaisella kankaalla niitä, pääasiassa koivua ja haapaa, kasvaa runsaammin. Tervaleppäluhtaa tavataan muutamain paikoin, laajimmin Tavistholmenin ja Korsholmenin rajalla. Saaren länsi- ja luoteisosassa on laaja ruovikoitunut, osin kivikkoinen rantaniitty. Muualla rannat ovat hyvin kivikkoisia, ja niittykasvillisuutta esiintyy niukalti. Myös metsät kasvavat enimmäkseen hyvin kivikkoisella pohjalla.

Korsholmin luontotyyppejä ja metsän ominaispiirteitä kuvataan yksityiskohtaisemmin vuonna 2016 tehdyn luontotyyppiselvityksen raportissa (Salminen 2016).

Tulokset

Korsholmenista löydettiin selvityksessä yhteensä 55 sienilajia tai muuta taksonia (ks. Liite). Näinkin vähäisen selvityspanostuksen perusteella voidaan todeta, että Korsholmen on lahottajasienten osalta arvokas alue. Alueelta tavattiin useita lajeja, jotka kertovat alueen kehittymisestä pitkään luonnontilaisena. Sienten kannalta merkittävimpiä biotooppeja Korsholmenissa ovat runsaasti vanhoja mäntyjä kasvavat kangasmetsät (ts. suuri osa koko alueesta) ja länsiosan runsaasti lehtipuuta kasvava, lehtomainen–lehtoinen osuus (Kuva 2).

Kuva 2. Korsholmenin selvitysalueen raja (vihreä) ja sienilajiston kannalta erityisen kiinnostava, ympäristöään rehevämpi osa-alue summittaisesti rajattuna (punainen). Pohjakartta © Maanmittauslaitos (avointa aineistoa, Peruskarttarasteri 06/2016).

Korsholmenissa esiintyy useita luonnontilaisille, vanhoille metsille tyypillisiä lajeja. Saaren länsiosasta tavattu, haapaa lahottava kruunuhaarakas (*Artomyces pyxidatus*) on vaatelias luonnontilaisten lehtisekametsien ja lehtipuuvaltaisten lehtojen laji. Alueen länsiosan suuressa kuolleessa kuusessa kasvoi Etelä-Suomessa vain harvakseltaan tavattavaa pohjankääpää (*Climacocystis borealis*) (kuva 3). Karhunkääpää (*Phaeolus schweinitzii*) (Kuva 4) ja männynkääpää (*Phellinus pini*) ovat vanhojen mäntyjen lahottajia. Karhunkääpää löydettiin runsaasti pohjoisrantaa seuraavan polun läheisyydestä. Männynkääpää todettiin miltei koko Korsholmenista. Saareen runsaasti mäntyä kasvavien metsien lajistoon kuuluvat myös vyöhykeorakas (*Hydnellum conrescens*) ja karvasorakas (*Hydnellum peckii*), jotka ovat luonnontilaisten mäntyvaltaisten kangasmetsien indikaattorilajeja (von Bonsdorff ym. 2014). Korsholmenin länsiosan rehevän osuuden lajistosta mainittakoon vielä kirjolehtohapero (*Russula firmula*), joka on kuusivaltaisten lehtojen tyypillinen mykorritsalaji. Itärannan rantasoraikolta löytynyt korpinrusokas (*Entoloma corvinum*) edustaa tyystin toisenlaista, avomaiden lajistoa.

Raportissa on esitelty erikseen kolme lajia, kruunuhaarakas, pohjankääpää, karhunkääpää ja korpinrusokas. Kruunuhaarakas on luonnonsuojelullisesti arvokkaiden metsien indikaattorilaji (von Bonsdorff ym. 2014). Indikaattorilajeille on annettu viitatussa teoksessa indikaattoriarvo eli IA-arvo asteikolla 1–5. Arvon 1 saava laji on yleinen keskimääräisesti arvokkaammassa metsäympäristössä ja arvon 5 saava laji on hyvin harvinainen, koska se kasvaa vain edustavimmissa ja maan parhaissa metsäkohteissa.

Kruunuhaarakas (*Artomyces pyxidatus*) (kannessa yhäällä)

Haarat haarovat kärjestään kruunumaisesti. Esiintyminen painottuu selvästi vanhoihin metsiin. Tunnusomainen luonnontilaisten metsien pienilmastollisesti kosteissa kohdissa. Kasvaa vanhoissa haapamaapuissa. IA 2

Pohjankääpää (*Climacocystis borealis*)

Valkoinen–kellanvalkoinen (joskus nuorena keltainen), muodoltaan kiilamainen/hyllymäinen/viuhkamainen. Tuore itiöemä mehukas, sitkeä ja säikeinen. Yksivuotinen, vanhojen kuusten lahottaja. Etelä-Suomessa harvinaisehko ja paikoittainen. Kasvaa useimmiten pienilmastoltaan kosteilla kohdilla.

Kuva 3. Pohjankääpää.

Kuva 4. Karhunkääpä

Karhunkääpä (*Phaeolus schweinitzii*)

Tavataan metsiä useammin puistoista, joissa se lahottaa männyn ohella lehtikuusia. Luonnosta löytyneenä karhunkääpä on harvinainen vanhojen metsien laji (Niemelä 2005).

Korpinrusokas (*Entoloma corvinum*)

Miltei musta, jalassa tummanviolettiä sävyä. Kuuluu alasukuun *Leptonia*, jossa paljon kuivien niittyjen yms. lajeja (Tea von Bonsdorff, henkilökoht. tiedonanto). Tavataan ensisijaisesti pienilmastoltaan paahteisilla paikoilla.

Kiitokset

Korvaamattomana apuna sieniaineiston lajinmäärittämisessä toimi Tea von Bonsdorff, mistä hänelle suuret kiitokset.

Viitteet

von Bonsdorff, T., Kytövuori, I., Vauras, J., Huhtinen, S., Halme, P., Rämä, T., Kosonen, L. & Jakobsson, S. (2014). *Sienet ja metsien luontoarvot*. – Norrlinia 27: 1–272.

Niemelä, T. (2005). *Käävät – puiden sienet*. – Norrlinia 13: 1–320.

Salminen, J. (2016). *Loviisan Korsholmenin luontotyytit ja metsien suojeluarvot*. Selvitysraportti.

Loviisan Korsholmenin sieniselvitys vuonna 2016

Liite:

Lajiluettelo

Kääväkkäät – Aphyllophoroid fungi

Artomyces pyxidatus – kruunuhaarakas

Cantharellus cibarius – keltavahvero

Climacocystis borealis – pohjankääpä

Fomes fomentarius – taulakääpä

Fomitopsis pinicola – kantokääpä

Hydnellum conrescens – vyöhykeorakas

Hydnellum peckii – karvasorakas

Phaeolus schweinitzii – karhunkääpä

Phellinus pini – männynkääpä

Phellodon tomentosus – ryytiorakas

Piptoporus betulinus – pötkelökääpä

Pycnoporus cinnabarinus – punakääpä

Ramaria eumorpha – kuusihaarakas

Stereum subtomentosum – leppänahakka

Tatit – Boletoid fungi

Leccinum scabrum coll. – lehmäntatti

Suillus luteus – voitatti

Rouskut ja haperot – Russulales

Lactarius camphoratus – sikurirousku

Lactarius lacunarius – rutarousku

Lactarius rufus – kangasrousku

Lactarius tabidus – pikkurousku

Lactarius utilis – kalvashaaparousku

Russula claroflava – keltahapero

Russula consobrina – polttiaishapero

Russula decolorans – kangashapero

Russula firmula – kirjolehtohapero

Russula foetens – haisuhapero

Russula gracillima – viitahapero

Russula integra – mantelihapero

Russula paludosa – isohapero

Russula rhodopus – punajalkahapero

Russula vesca – palterohapero

Russula vinosa – viinihapero

Helttasienet – Agaricoid fungi

Amanita fulva – ruostekärpässieni
Amanita muscaria – punakärpässieni
Amanita porphyria – kangaskärpässieni
Amanita vaginata coll. – harmaakärpässieni
Bolbitius vitellinus – keltahäiväkkä
Cortinarius armeniacus – aprikoosiseitikki
Cortinarius flexipes coll. – pelargoniseitikki
Cortinarius semisanguineus – verihelttaseitikki
Cortinarius traganus – haisuseitikki

Entoloma corvinum – korpínrusokas

Gymnopilus picreus – ruskokarvaslakki
Gymnopus peronatus – kirpeäjuurekas
Laccaria laccata coll. – lohisieni
Mycena filopes – jodihiippo
Mycena citrinomarginata – keltaterähiippo
Mycena galopus – maitohiippo
Mycena leptcephala – ammoniakkihiippo
Mycena viridimarginata – meripihkahiippo
Mycetinis androsaceus – jouhinahikas
Mycetinis perforans – kuusenneulasnahikas
Pluteus cervinus – koivulahorusokas
Psathyrella candolleana – kalvashaprakas

Kupusienet – Gasteromycetoid fungi

Crucibulum laeve – leipäkorisieni